

AHMET BİCAN ERCİLASUN “GÜLNAR”DA NE DİYOR?*

What Does Ahmet Bican Ercilasun Say In “Gülner”?

Bahadır GÜNEŞ**

ÖZ

Ahmet Bican Ercilasun’un ilk romanı olan Gülner, yazarın yetiştiği geleneğe bağlı olarak Türk boyları ile ilgili özlemini çektiği düşüncelerine hayat verdiği bir eserdir. Türk destan geleneğinin izlerini üslubuna yansıtan yazar, romanın ana karakterleri Oğuz ve Gülner aracılığıyla milli vasıflarını unutmak üzere olan Türk boylarının öze dönüşlerini ve bir bayrak altında toplanmalarını gerçekleştirmek istemektedir.

Bu çalışmada Gülner romanından hareketle eserde vurgulanan düşünceler ve bu düşüncelerin iletilmesinde yazarın kullandığı üslup üzerinde durularak hedeflenen sonuç ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Gülner, Oğuz, Türk, Özbek, destan, üslup

ABSTRACT

The first novel written by Ahmet Bican Ercilasun mainly based on the cultural environment in which the author has grown and the wishes longed for Turkish clons. Throughout the book, the style of Turkish epics is possible to see; besides, by using the characteristics of the two protagonists: Gulnar and Oguz, he criticises the Turkish clons which are about to forget their national characteristics and auts them to gather under one common flag.

In this study It is aimed to realize the target with the help of the thoughts emphasized in the novel and the style which the author has used through the book Gülner.

Key Words: Gulnar, Oguz, Turk, Uzbek, epepe, style

Gülner, Ahmet Bican Ercilasun’un ilk romanıdır¹. Romanda Türkistan’ın Sovyet hâkimiyetinde olduğu yıllarda bir grup Türkiyeli Türkoloğun Taşkent ve Bakü kongrelerine gidişleri, orada tanıştıkları insanlar ve bu insanların hayatlarından kesitler anlatılmaktadır. Romanın iki ana kahramanı Oğuz ve Gülner’dir. Türkiye’den bir grup akademisyenin Taşkent’e yaptıkları gezide tanışan Gülner ve Oğuz, romanda olayların merkezinde yer almaktadırlar. Oğuz, Türkiye’de araştırma görevlisi; Gülner ise Özbekistan’a gelen konuklara rehberlik eden bir asistan ve aynı zamanda Rus istihbarat servisine raporlar yazan biridir. Oğuz ile tanışmalarından sonra düşüncelerinde birtakım

* Bu başlık, Ekrem Arkoğlu’nun “Gülner Romanında Ahmet Bican Ercilasun” (*SÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun Armağanı*, Bahar 2003, s. 389-399) adlı makalesinin başlığından esinlenerek verilmiştir.

** KTÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü SArş. Gör.

¹ Ahmet B. Ercilasun’un diğer romanı 2006 yılında Akçağ Yayınları arasında neşredilen *Beden ve Beyin Akımı (2BA)*’dır. Bu roman ile ilgili olarak hazırladığımız yazımızı da yakın zamanda yayımlayacağımızı belirtmek isteriz.

değişiklikler meydana gelen Gülnar, ülkesindeki bazı yazar ve şairlerden de etkilenerek kendi ırkdaşlarına karşı yaptığı muhbirliğin doğru bir iş olmadığına karar vermektedir. Daha sonra Özbekistan'dan kaçarak Türkiye'ye gelip Oğuz ile evlenen Gülnar, onunla gerdeğe girmemiş, Oğuz'u da alarak Ergenekon'u bulmak için yola koyulmuştur. Zorlu uğraşlardan sonra Ergenekon'a ulaşan bu iki Türk, yazarın gerçekleşmesini düşlediği birtakım düşünceleri hayata geçiren kahramanlardır.

Ekrem Arıkoğlu, bu romanda biri romanın yazarı olmak üzere toplam üç Ercilasun'dan söz edilebileceğini belirtmiştir. Bunlardan biri Prof. Dr. Mehmet Eryiğit adıyla vakur bir akademisyen; diğeri ise genç bir araştırma görevlisi olan Oğuz Duman'dır².

Yazar, bu romanda Türk destancılık geleneğini hareket noktası olarak belirlemiştir³ ve bu geleneği üslubunun temel özelliği olarak hissettirmiştir. Bu durum romanın başkahramanlarından Oğuz'un adından ve Türkistan'da Gülnar ile tanışmasıyla edindiği fikirlerden açıkça anlaşılabilir. Oğuz ve Gülnar karakterleri yazarın düşlediği farklı Türk boylarına mensup halkları birleştirme ve Türk birliğini kurma düşüncesinden doğmaktadır.

Yazar, romanda Gülnar ve Oğuz'dan hareketle birtakım hayallerini gerçekleştirme amacındadır. Bunun için atılması gereken birinci adım, Sovyet baskısı altında her türlü millî vasıflarını yitirmek üzere olan Türklerin zihninde öze dönüş fikrini uyandırmaktır.

Romanın geneline hâkim olan Gülnar'ın öze dönüş imtihanı, aslında yazarın özlemine çektiği düşüncelerin hayata geçmesi için başlangıç adımlarıdır. Hem roman karakterleri arasında geçen konuşmalarda hem de yaşanan olaylarda Türk destan geleneğinin izlerini üslubuna yansıtan yazar, Gülnar ve Oğuz üzerinden önemli mesajlar vermektedir.

Romanda Türkiye'den Türk dünyasına hareket eden akademisyen kafesi ilk olarak Taşkent'e gitmektedir. Türkistan'ın Sovyet baskısı altında geçirdiği yıllar, hem Türkiye'den giden kabile hem de Özbek Türkleri tarafından büyük bir ayrılık ve hasret dönemi olarak nitelendirilmektedir:

² Ayrıca Arıkoğlu, eserdeki şahıs kadrosunun çoğunun Türkolojinin tanınmış hocaları olduğunu belirtmiştir. Bunlar; Mehmet Eryiğit (A. B. Ercilasun), Güneş Eryiğit (B. Ercilasun), Orhan Nadi Aktaş (O. F. Sertkaya), Doğan Gökmen (F. Türkmen), Suat Serveroğlu (S. Sakaoğlu), Kamil Aslan (K. Eraslan), Tarık Töre (T. Tekin), Sami Aşkın (N. Yüce), Soner Aydemir (T. Gülensoy), Ayşe Kılıç (Z. Korkmaz), Bekir Alper (E. Gemalmaz), Turgut Deniz (D. Yıldırım), Tuğrul Ayhan (T. Günay). Ekrem Arıkoğlu, *agm*, s. 391, 394. Arıkoğlu'nun belirttiği Türkologlar, hem akademik konuları hem de romandaki adlarının gerçek isimlerini çağrıştırmalarıyla (Aktaş / Sertkaya; Aslan / Eraslan; Aşkın / Yüce, Ayhan / Günay vb.) tanıdık gelmektedir. Ayrıca bu isimler, romanda olduğu gibi Türk dünyasına bağlılıkları ve çalışmalarlarıyla ön plana çıkan akademisyenlerdir.

³ Arıkoğlu, *agm*, s. 389.

"...Oğuz, Türkistan akşamlarının bu kadar ılık ve sohbetin bu kadar sıcak olacağını asla tahmin edemezdi. Dakikalar ilerledikçe sohbet koyulaşiyor, sanki bin yılın hasreti birkaç saat içinde giderilmeye çalışılıyordu.

Bin yıllık hasret dile kolay, diyordu Şerif Cemal; biz son bin yılın en talihli Türkleriyiz. Bin yıldan sonra buluşan ilk bahtlı Türkler..." (Gülner, s. 35).

Mehmet Eryiğit'in Türkistan'a yaklaştıklarında gözlerinin buğulandığını gören Oğuz, benzer bir duyguyu daha sonra kendisi yaşayacaktır:

"...Sohbet, tarihten günümüze, günümüzden tarihe doğru dalgalanıp duruyordu. Asıl dalgalanıp duransa Oğuz'un yüreği..." (s. 36).

Ercilasun'un kendi gençliğini çizdiği Oğuz'un yüreğini dalgalandıran şey, yazarın Türk dünyasına dair özelemlerinin kendi içinde yarattığı duygu selidir. Aynı duygu hem Prof. Eryiğit'te hem de Oğuz'da görülmektedir. Her iki karakter de Ahmet Bican Ercilasun'u yansıtmaktadır⁴.

Romanın hemen her satırına birbirlerinden ayrı kalan çeşitli boydan Türk topluluklarının hasreti sinmiş gibidir. Bu özelem, sadece Özbekistan ile Türkiye Türkleri arasında filizlenen bir hasret değildir. Romanda bir Özbek şairi olarak sunulan Kemal Erkin de bu hasreti derinden hissetmektedir:

"...Birtakım hayaller gözlerinin önünden bir film şeridi gibi geçiyordu. Onu ilk defa sekiz yıl önce tanımıştı. Budapeşteli genç bilim adamı, Kuman bozkırlarının çocuğu olduğunu söylüyordu. Sahne, Özbekistan Yazıcılar Birliği'nin geniş salonuydu. İştvan Mandoki, adındaki 'kongur' sözünü açıklıyordu. Kongur ne kızıldı ne kara. İkisi arası bir renk. Daha çok atlarda kullanılıyormuş. 'Bu kelime benim Türk kimliğim.' diyordu Mandoki, 'Bu kelime beni size bağlıyor. Biz kan kardeşiyiz. Sizin de yarınız Kıpçak..."

"...Birden sahne değişiyor. Fergana vadisinin yeşillikleri içinde dolaşiyor sarışın Kıpçak çocuğu. Sonra yanından geçen eysersiz bir ata biniyor sıçrayarak. Bulutlara doğru havalanıyor ve at kuyruğu saçları omuzlarında dalgalanıyor. Kemal Erkin, Mandoki'yi ne zaman düşünse bu hayal gözlerinin önünde mutlaka canlanır..." (s. 36-37).

Kemal Erkin'in yaşadığı bu duygu seli, içkinin etkisiyle farklı coğrafyalara kaysa da aslında özlediği şey, Mehmet Eryiğit'inkiyle aynıdır.

"...Özbeklerden hiçbiri Yahya Kemal'i tanııyordu. Mehmet Akif'i, Ahmet Haşim'i, Arif Nihat'ı da tanııyorlardı..."

(Kemal Erkin) "...Biz bugüne kadar hep kızıl şairleri çevirdik, dedi; sizin ak şair ve yazıcılarımızı bize tanıtmadılar..." (s. 39).

Çevirdikleri şair ve yazarlar Orhan Veli, Nazım Hikmet, Orhan Kemal, Aziz Nesin vb. idi. Kemal Erkin'in "kızıl şairler" ifadesiyle kastettiği, yüzünü Sovyet Rusya'ya dönmüş olan şairlerdir. Burada geçmişi ve kimliği silinmek istenen bir insanın itirafları

⁴ Arıkoğlu, *agm*, s. 391 vd.

bulunmaktadır. Dönemin Sovyet yönetiminin Türkleri kontrol etme planlarının en önemlisi dil ve edebiyat üzerine kurulmuştur. Farklı bir alfabe ve kendi uygulamalarına kolaylık getirebilecek yayımların yapılması, Özbeklere Türk olduklarını unutturup ayrı bir ırkmış gibi Özbek kimliğini dayatmaya yardım etmektedir. Yahya Kemal, Mehmet Akif, Arif Nihat gibi milli değerleri savunan şairler Özbekçeye çevrilsen, uygulanan Sovyet politikası sekteye uğrayacaktı. Ancak Sovyet politikalarının işe yaradığını gösteren örnekler, romanın değişik bölümlerinde şu sözlerle anlatılmaktadır:

“...*Emir Timur'un türbesi başında Türk heyetinin el kaldırarak Fatih okuması, Özbekleri ve diğer yabancı konukları şaşırttı...*” (s. 43).

“...*Gülnar'ın en çok takıldığı noktalardan biri 'Türk' idi. 'Özbek' ve 'Türk' sözleri nasıl yan yana gelebilirdi...*” (s. 44).

“...*Bugün dahi Barlaslar kendilerine Türk diyorlarmış. Bunu Gülnar da biliyordu, fakat nedense bugüne kadar bu bilgisini şuur üstüne çıkarmayı reddetmişti. Türk deyince onun aklına Mesketliler geliyordu. Kimse birileri Mesketlilerden nefret etmek hissini onun kalbinde uyandırmıştı...*” (s. 52).

Şair Enver Murat, adından kişiliğine ve oradan da sözlerine sirayet etmiş aydınlatıcı özelliğiyle Gülnar'ın zihnine yerleşen Türk'ten ayrı bir Özbek ırkı düşüncesini sorguluyor, Türk kimliğine dönüşün ateşini yakıyordu:

“...-*Ashnda Türk kimliğimizi unutan biz değiliz Gülnar. Birileri bilerek ve isteyerek soyadımızı bize unutturdu... Dilimizin Farsçadan üstün olduğunu söylüyordu Nevayî babamız. Ama dilimizin adından Türk dili diye bahsediyordu. Biz şimdi eski Özbekçe diyoruz. Bu bana biraz tuhaf gelmişti...*”

...-*Haklısınız Enver Bey, Nevayî dilimizden Türk dili, bazen de Türkî diye bahsediyor. Mecâlis'te de öyle. Fakat bu o zamanın gerçeği. Biz artık Özbekçe ve dilimiz de Özbekçe.*

-*Ne zamandan beri? diye sordu Enver Murat.*

-*Evet, ne zamandan beri? dedi Gülnar.*

Bu sorunun cevabını bilmiyorlardı. Daha doğrusu hiç araştırmamışlardı. Okudukları kitaplarda da bu soruya cevap verecek satırlara rastlamamışlardı...

...*Enver Murat onu uğurlarken:*

-*Ne zamandan beri? dedi; bu suali lütfen unutma Gülnar⁵.*

⁵ Zamanın yaptıklarından kurtulmak için geriye dönmek gerekir. Kökene dönüşteki amaç, Mircea Eliade'nin de belirttiği gibi “*zamanın ortadan kaldırılmasını ve yeni bir yaşamın, el değmemiş yaşam güçleriyle yeniden başlamasını sağlamaktır*”. Mircea Eliade, *Mitlerin Özellikleri* (Çev. Sema Rifat), Om Yay., İstanbul 2001, s. 115. Enver Murat, bu soruyla Gülnar'ın kendisinden koparılan geçmişine dönmesi gerektiğini vurgulamıştır.

-Hayr (Allahısमारladık) diyerek alacakaranlık sokaklarda yürümeye başladı..." (s. 53-54).

KGB ajanı ve romanın olumsuz karakteri Karlıgaşov ile Gülнар'ın tartışması sonucu, Gülнар'ın Karlıgaşov'un üzerine örttüğü kapı, geçmiş günleri dışarıda bırakan; Enver Murat'ın Gülнар'ın zihninde uyandırdığı yeni düşünceleri ise içeriye alan bir kapıdır:

"...-Canın cehenneme! dedi Gülнар. Ağzından çıkan sözlere kendi de inanmadı. Kapıyı da hızla çarpmıştı ve galiba köhne kapıyı geçmiş günlerinin üzerine örtmüştü..." (s. 60).

Romanda yer verilen ve yukarıda da belirtilen Oğuz'un yaşadığı duyguların acı ve ıstıraplısı bu kez Gülнар'ın yüreğine yerleşmiştir. Romanda kendisi gibi bir Özbek Türk'ü olduğu belirtilen Adil Tursunov'u suçsuz yere hedef alan bir istihbarat raporu yazması Gülнар'ın üzüntüsünü artırmaktadır. Geçmişte yaptıklarından pişman olan ve suçluluk hissi içinde kıvranan Gülнар, eski günlerine dönemeyeceğini bilmektedir:

"... 'Camı cehenneme' dedi tekrar. Neydi cehennem? Günahkârların işkence göreceği yer. Şu anda kendisi de azap içinde değil miydi? Her hâlde cehennem böyle bir yer ve böyle bir zaman olmalıydı. Doksan ocak üzerinde doksan kazan kaynamıyordu ama onun yüreği kaynıyordu... ..Gülнар'ın cehennemi yaşadığı muhakkaktı. Adil Tursunov gibi genç ve masum bir insanın istikbalini karartmıştı. Böyle bir âlimden mahrum ederek ülkesine fenalık da etmişti. Oysa o ülkesine iyilik olsun diye raporları yazıyordu..." (s. 61).

Yazarın özlemini çektiği Türk boylarının millî vasıflarına dönüşü ve Türk kimliğinde buluşma düşüncesi, Hazar Denizi'nin olağanüstü niteliklere büründürülerek anlatılmasında ve Gülнар'ın Oğuz'a itiraflarında kendisini bulmuştur:

"1988 Temmuzunda 15 adam Hazar sahilinde yürüyordu. Hazar, Kaf Dağı'nın ardında bir masal deniziydi. Sahilde yürüyenler ak ve kırmızı ve kara saçlarıyla ve Orta Asyalı gözleriyle zaman ötesi varlıklardı. Çağlar aşırı konuşuyorlar, birbirlerine yüreklerini sunuyorlardı..."

"...Orta Asyalı gözler, Hazar köpüğünün selamını aldılar ve yüreklerini aydınlattılar. Bu sahil, sahil olalı; bu meydan, meydan olalı böyle dalgalanmış yürekler görmemişti. O gece fikirler uçtu, sevdalar uçtu; o gece saçlar uçtu, dalgalar uçtu. Bir damla köpük denizden kopup Gülнар'ın saçına kondu, söylediklerine kulak verdi.

-Senden sonra çok şey değişti Oğuz, diyordu; ben ham bir meyve idim, olgunlaştım; toy bir kuş idim, yetkinleştim. Yüreğimi acı ve ızdırapla kavurdum. Çok sıkıntı ve azap çektim. Azap çeke çeke piştim... ..Bütün bir tarihin ve belki de bütün destanımızın yükünü ben çekmeliyim..." (s. 78-79).

Gülнар'ın geçmişte yaşayamadığı ve bugün üzerinde pişmanlığını taşıdığı fikirler, romanın geneline hâkim olan Türk destan gelenek ve üslubunun etkisiyle Oğuz ve Gülнар arasında yukarıda belirtilen sözlere dökülmüştür. Bu sözler, Gülнар'ın

Ergenekon'u bularak yeniden dirilişi gerçekleştirip Türk birliğini sağlayacağını ipuçlarıdır.

Mehmet Eryiğit'in geçmişe dair hatırlamaları özlemini çektiği Türk birliği düşüncesini Gülnar ile Oğuz üzerinden gerçekleştirmektedir. Gittikçe birbirine yaklaşan Oğuz ve Gülnar, Mehmet Eryiğit'in düşlerinin ilk adımlarını atmaktadır. Oğuz ve Gülnar ekseninde Türkiye ile Özbekistan birbirine yaklaşıyor kavuşmanın eşğine varmaktadır:

"...1993 yılının baharıydı. Mehmet Eryiğit Erzurum uçağında, Oğuz'la tanıştığı günleri düşünüyordu. Taşkent'e yaptıkları maceralı yolculuk üzerinden tam yedi yıl geçmişti. İsmayill'daki masala benzeyen gecede Oğuz'la Gülnar'ın oynayışları herkesin dikkatini çekmişti. Mehmet ise bu oyunun, onları yaklaştırdığını düşünmüştü..." (s. 90).

Türk birliği fikri, yazarın birçok kahramanın düşüncesinde ve sözlerinde yer verdiği heyecanlı bir harekettir. Oğuz'un ve Mehmet Eryiğit'in özlemle beklediği bu vuslat, romanın değişik yerlerinde başka karakterler tarafından da dile getirilmektedir. KGB'nin takibe aldığı, tutukladığı Türkler, bu özlemlerini dile getirmekten geri durmamışlardır:

"... Mehmet Maruf sevimli ve heyecanlı bir yazardı. Akşam sofralarında daima Türk birliğine kadeh kaldırmayı teklif ederdi. Son zamanlarda çevrelerinde daralan çember de onu bu huyundan vazgeçirememişti..." (s. 107-108).

Enver Murat'ın ateşlediği öze dönüş fikri, romanın ilerleyen bölümlerinde Gülnar'ın zihninde gerçeklik kazanan bir dava hâline gelerek sözlerinde yankı bulmaktadır:

"... Bugün için yanılmış olabiliriz Yoldaş Karhgaşov, ama sizin de devranınızın uzun süreceğini hiç sanmıyorum..." (s. 109).

Ercilasun'un kendi gençliğini canlandıran karakter olarak romanda ön saflarda yer alan Oğuz'un, adının arkasında taşıdığı tarihî ve destansı özelliğiyle Oğuz Kağan'ın işlevini asırlar sonra yerine getirmek için yola çıktığı şu ifadelerle dile getirilmektedir:

"... Oğuz Duman'ın asıl görevi dağınık Türk gruplarının arasını bulmak ve onları birleştirmektir..." (s. 68)⁶.

Romanda karşılaşılan Türk destan motiflerinden biri de "kurt" motifidir. Türk destanlarında kahramana yol gösteren, yardım eden kurt⁷, bu kez Gülnar'ın kendisini bulduğu ve Ergenekon'a ulaşacağını ipucunu veren âlemde ona görünmüştür:

⁶ Oğuz Kağan'ın Hun hükümdarı Mete olduğunu düşünen bazı araştırmacılar, bu iki Türk kahramanının özelliklerini, amaçlarını aynı düşünce yapısı içinde değerlendirmişlerdir: "... Hun tarihinin en ünlü hükümdarı olan Mete, üvey anasının etkisiyle kendisine kötülük yapan babası Tuman Han'la savaşmış, onun yerine geçmiş, sonra bütün Türkleri bir bayrak altında toplayarak büyük fetihler yapmış, büyük devlet kurmuştu...". Nihad Sâmî Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi (Destanlarımız Devrinden Zamanımıza Kadar)*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, s. 21. Buna göre babası Kara Han'ı yenerek onun yerine geçen "Oğuz Kağan", "Mete" ve Ercilasun'un romanda destansı bir bakış açısına dayanarak yüklediği görev ile "Oğuz", bu bağlamda ele alınabilir.

"... Neden sonra keskin dişleriyle ve dikilmiş kulaklarıyla bir kurt yüzünün kendisine baktığını hissetti..." (s. 116).

Aynı kurt motifi, bu kez Oğuz ile Gülнар'ı Ergenekon yolculuğunda karşılamakta ve Oğuz'un yüzünü yaladıktan sonra kaybolmaktadır:

"... Oğuz, dağın doruğunda bir kurt görüyordu. Yaklaştı kurt ve Oğuz'un yüzünü yaladı. Sonra da karlara bata çıka gözden kayboldu. Oğuz kurt donuna bürünerek doruğa tırmandı, dolunaya baktı ve uludu..." (s. 141).

Türk destanlarının hemen tamamında kahramanın kutlu yolculuğunda ona yol gösteren, yardım eden ak sakallı⁸, ulu bir zat vardır. Gülнар'ın uyandığı yeni âlemde de onun karşısına "Atakam" çıkmıştır. Bu ak sakallı ulu zatın Gülнар'a verdiği ad ise, Türk destanlarındaki başka bir motife işaret etmektedir:

"... Ak sakallı adam 'Işık kızım geldin mi?' diye seslendi. 'Geldim Atakam.' cevabı Gülнар'ın ağzından dökülüyordu..." (s. 118).

Gülнар ve Oğuz'un evlendikleri gece Gülнар'ın Atakam'dan aldığı Ergenekon müjdesi, dilinden Dede Korkut hikâyelerini andıran ifadelerin dökülmesine neden olmaktadır. Oğuz ile gerdeğe girmeyen Gülнар, Ergenekon'u bulacağına dair kendine saklı ümidini Oğuz'a söylemektedir:

"... Yer gibi kertileyim, toprak gibi savrulayım, hançerime doğranayım, kılıcıma sançıluyım, oğlum doğmasın, doğar ise on güne varmasın Ergenekon'u görmeden bu gerdeğe girer isem, dedi..." (s. 139)⁹.

⁷ Türk destanlarının en belirgin motiflerinden biri olan "bozkurt", Oğuz Kağan Destanı'nda "... Ertesi gün, gün doğarken Oğuz Kağan'ın çadırına güneş gibi bir ışık girdi. O ışıktan gök tüylü, gök yelesi büyük bir erkek kurt çıktı. O kurt Oğuz Kağan'a söz söyledi. Dedi ki: 'Ey Oğuz! Sen Urum üzerine atlanmak (yürümek) dileğindedir. Ey ey Oğuz! Ben senin hizmetinde yürümek istiyorum' dedi. Gene ondan sonra Oğuz Kağan çadırını dürdü, gitti, gördü ki çerinin önünde gök tüylü, gök yelesi büyük erkek kurt durdu..." "... Ondan sonra Oğuz Kağan gene gök tüylü, gök yelesi erkek kurdu gördü. Bu gök kurt Oğuz Kağan'a dedi ki 'Şimdi sen çeri ile buradan atlan Oğuz! Atlanıp buradan halkı ve beğlerini götür. Ben sana, önden yürüyüp yol göstereceğim' dedi..." "... Gene bir gün gök tüylü, gök yelesi erkek kurt yürümedi, durdu. Oğuz Kağan dahi durdu..." "... Ondan sonra gene bu gök tüylü, gök yelesi erkek kurt ile Sıdu (Sind), Tangut dahi Şam yönlerine atlanıp gitti..." şeklinde geçmektedir. Banarlı, age, s. 19-20.

⁸ Ak sakallı ulu zat Oğuz Kağan Destanı'nda "...Oğuz Kağan'ın yanında ak sakallı, kır saçlı uzun akıllı (tecrübeli) bir yaşlı kişi vardı...Onun adı Uluğ Türük'dü...". "...Oğuz Kağan Uluğ Türük'ün sözünü beğendi, öğüdünü dinledi..." şeklinde geçmektedir. Banarlı, age, s. 20.

⁹ Gülнар'ın dile getirdiği bu sözler, *Duha Koca Oğlu Deli Dumrul* hikâyesinde Deli Dumrul'un eşinin söylediği "... Sovuk sovk sularun/İçer olsam menüm kanum olsun. Altun akçan harçayur olsam menüm kefenüm olsun. Tavla tavla şahbaz atun/Biner olsam menüm tabutum olsun. Senden sonra bir yigidi/ sevüp varsam bile yatsam/Ala yılan olup meni soksun..." sözleri ile Uşun Koca Oğlu Segrek hikâyesinde Egrek'in "... Ağzun için öleyim kardaş/Dilin için öleyim

Gülнар ve Oğuz'un Ergenekon'u bulduktan sonra yeşillikler üstünde gürleşmesi, Dede Korkut hikâyelerinden *Kam Büre Oğlu Bamsı Beyrek* hikâyesinde Banı Çiçek ile Beyrek'in mücadelesini hatırlatmaktadır¹⁰:

"... *Gülнар kendine gelince bir tay gibi zıpladı yeşilliklerin üstünde; Oğuz'u itip düşürdü; alt alta, üst üste onunla gürleşti; murat alıp murat verdi...*" (s. 153).

Yazarın romanın merkezine yerleştirdiği ve olayların gelişiminde kahramanların çeşitli davranış ve ifadeleriyle hayat bulan Türk destanlarına dair izler, Gülнар'un ifadeleriyle şu şekilde canlanmaktadır:

"... *Dört duvar arasında kim yaşayabilir? Miskin ve sefil ruhlar. Duvarları ak mermerden nice saraylar yapsanız yüce ruhları orada tutamazsınız. Gökyüzü çadır, güneş mızrak olmalıdır...*" (s. 150)¹¹.

Sonuç olarak denilebilir ki Gülнар, Ahmet Bican Ercilasun'un kendi hayatından ve düşünce yapısından kesitleri, özelemleri destan geleneğinden de yararlanarak verdiği ilk romanıdır. Romanın genelinde hissedilen Türk destancılık geleneği, olayların akışını ve yazarın üslubunu belirleyen önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Yazarın özlemini çektiği Türk birliği, iki Türk boyunu temsil eden Oğuz ve Gülнар'da hayat bulmaktadır. Türk Milleti'nin birlikteliğini sağlam temellere oturtmak isteyen yazar, onları geçmişe, ortak tarihe doğru yolculuğa çıkartmaktadır. Bunun için de romanın başkahramanları, Ergenekon'u bulup Türk milletinin bir bütün olarak tarih sahnesine çıktıkları yere ulaşma gayretindedir. Romanın iki ana karakteri Oğuz ve Gülнар, yazarın özlemini çektiği bu amacı gerçekleştiren şahsiyetlerdir.

KAYNAKÇA

- ARIKOĞLU, Ekrem, "Gülнар Romanında Ahmet Bican Ercilasun", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi Ahmet B. Ercilasun Armağanı*, S. 13, Bahar 2003, s. 389-399.
- BANARLI, Nihad Sâmî, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi (Destanlarımız Devrinden Zamanımıza Kadar)*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983.
- ELIADE, Mircea, *Mitlerin Özellikleri* (Çev. Sema Rıfat), Om Yayınevi, İstanbul 2001.
- ERCİLASUN, Ahmet B., *Gülнар*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1998.
- ERGİN, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı 1* (4. Baskı), TDK Yayınları, Ankara 1997.

kardaş..." ifadelerini andırmaktadır. Muharrem Ergin, *Dede Korkut Kitabı 1* (4. Baskı), TDK Yay., Ankara 1997, s. 183, 232-233.

¹⁰ Hikâyede Bamsı Beyrek ile Banı Çiçek'in gürleşmeleri şu şekilde anlatılmaktadır: "...*Karvaşdılar, iki pehlivan olup bir birine sarmaşdılar. Beyrek götürür kızı yire urmak ister, kız götürür Beyregi yire urmak ister...*". Ergin, *age*, s. 123.

¹¹ Bu ifadeler, Oğuz Kağan Destanı'nda "*Kün tuğ bol-gıl kök kurikan/Gün tuğ olsun, gök kurikan (çadır)*" şeklinde geçmektedir. Bu, ülkenin sınırlarını olabildiğince genişletmeye, dolayısıyla fetih özelliğine vurgu yapan bir durumdur. Banarlı, *age*, s. 18.